

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри психології
та педагогіки розвитку дитини

Л. В. Іщенко

«*27* *серпня*» 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НПП2.2.09 НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В РІЗНОВІКОВИХ ГРУПАХ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Дошкільна освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019 – 2020 навчальний рік

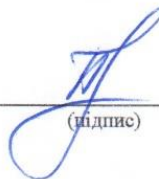
Робоча програма з навчальної дисципліни «Навчання і виховання в різновікових групах» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: Підлипняк І. Ю., кандидат пед. наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

Протокол від. «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

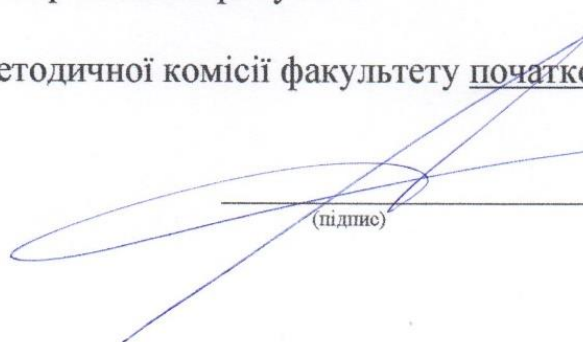

_____
(підпис)

(Іщенко Л. В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

_____
(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		8-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційного рівня: <u>бакалавр</u>	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		70 год.	120 год.
		Індивідуальні завдання:	
		70 год.	42 год.
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 22/78

для заочної форми навчання – 10/90

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: дати студентам теоретичні знання про специфіку виховної та освітньої роботи у різновіковому колективі дітей у процесі повсякденного життя; ознайомити майбутніх спеціалістів із особливостями педагогічного керівництва ігровою діяльністю та доступними формами праці в різновіковій групі; про особливості навчання дітей різного віку на заняттях із різних розділів програми навчання і виховання дошкільників; практичні вміння та навички роботи з дітьми в різновіковій групі дошкільного закладу, планувати роботу в умовах малокомплектного дошкільного закладу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти компетентностями:

ФК 2. Психологічна компетентність. Здатність до розвитку дітей раннього і дошкільного віку як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку.

ФК 3. Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в дошкільній ланці освіти.

ФК 4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

ФК 6. Інклюзивна компетентність. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, ураховуючи різні освітні потреби учнів з обмеженими можливостями здоров'я.

Очікувані результати навчання:

ПРН 7. Володіти уміннями організовувати ефективно і продуктивно інклюзивне навчання.

ПРН 12. Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН 16. Проводити корекційно-розвиваючу роботу з дітьми раннього і дошкільного віку.

ПРН 17. Планувати роботу з батьками з питань виховання дітей у сім'ї, залучати їх до активної співпраці.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи курсу

Тема 1: Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі

Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі.

Принципи об'єднання дітей у групи.

Модель організації роботи в різновіковій групі.

Погляди вчених на організацію різновікових груп.

Організація життя і виховання дітей у різновіковій групі.

Тема 2: Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу

Вимоги до обладнання групової кімнати. Вибір меблів, їх розміщення у груповій, спальній кімнатах та роздягальні. Гігієнічні та педагогічні вимоги до групової ділянки.

Обладнання для ігор, праці та самостійної діяльності дітей.

Оптимальний режим життєдіяльності дитини в умовах різновікової групи.

Критерії добору режиму життєдіяльності. Режим різновікової групи.

Алгоритм життєдіяльності дітей у різновіковій групі.

Особливості обладнання групової кімнати.

Розвивальне предметне середовище як головна умова реалізації освітніх завдань

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація та педагогічне керівництво освітнім процесом в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти

Тема 3: Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах

Заняття – форма організації навчання. Типи та варіанти організації дітей на заняттях в різновікових групах

Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах, ознайомлення з навколишнім та природа.

Методика та форми організації занять з фізичної культури в різновікових групах.

Організація та методика проведення музичних занять та розваг в різновікових групах.

Організація, методика та планування роботи з зображувальної діяльності в різновікових групах

Тема 4: Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи

Форми організації навчання в різновіковій групі дошкільного навчального закладу

Особливості планування в різновікових групах.

Принципи планування освітньої діяльності в різновіковій групі.

Перспективного планування в різновіковій групі.

Календарно-тематичне планування в різновіковій групі.

Форми запису.

Тема 5: Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей

Різноманітність ігор та їх значення в організації життя і виховання дітей різного віку.

Створення умов для ігрової діяльності дітей різновікової групи.

Педагогічне керівництво сюжетно-рольовими іграми дітей.

Керівництво дидактичними іграми.

Організація і проведення рухливих ігор з правилами.

Тема 6: Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах

Своєрідність організації праці в різновіковій групі.

Види праці, які використовують в різновіковій групі.

Форми організації праці з дітьми молодших і старших підгруп.

Особливості організації колективної праці в різновіковій групі.

Розподіл доручень з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Роль педагога в організації та керівництві працею в різновіковій групі

Обладнання для всіх видів праці.

Тема 7. Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи

Спілкування в різновіковій групі як чинник впливу на формування та розвиток особистості дитини.

Прийоми та методи виховання звукової культури мовлення дітей різновікової групи.

Особливості використання дидактичних ігор та вправ для вирішення завдань словникової роботи в різновіковій групі.

Особливості проведення занять із художньої літератури в різновіковій групі.

Тема 8. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновікових групах

Сутність індивідуалізації навчально-виховного процесу.

Поняття диференціації

Основні напрями індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу в різновікових групах

Тема 9. Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі дошкільного навчального закладу

Взаємодія як основа виховного процесу.

Основи взаємодії дітей і формування комунікативності.

Організація ефективної взаємодії в продуктивних видах діяльності.

Види взаємодії *Смирнова Е.О., Бутенко В. А.*

Моделі взаємодії дошкільників у різновіковій групі, за *Е. Вовчик-Блакитною*.

Тема 10. Сучасні освітні технології у різновікових групах

Модернізація навчання і виховання дітей у різновікових групах:

Белль-ланкастерська система

Метод «Занурення»

Проектне навчання в різновіковій групі

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи курсу												
Тема 1. Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі	10	2	2	–	–	6	13	2	1	–	–	10
Тема 2. Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу	10	2	2	–	–	6	13	2	1	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1	20	4	4			12	26	4	2			20
Змістовий модуль 2. Організація та педагогічне керівництво освітнім процесом в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти												
Тема 3. Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах	8	2	2	–	–	4	15	2	1	–	–	12
Тема 4. Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи	8	2	2	–	–	4	15	2	1	–	–	12
Тема 5. Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей	10	2	2	–	–	6	15	2	1	–	–	12
Тема 6. Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах	10	2	2	–	–	6	13	–	1	–	–	12
Тема 7: Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи	12	2	2	–	–	8	13	–	1	–	–	12
Тема 8. Індивідуалізація та диференціація освітнього процесу в різновікових групах	10	2	2	–	–	6	13	–	1	–	–	12
Тема 9. Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі закладу дошкільної освіти	16	2	2	–	–	12	14	–	–	–	–	14
Тема 10. Сучасні освітні технології у різновікових групах	16	2	2	–	–	12	14	–	–	–	–	14
Разом за змістовим модулем 2	90	16	16	–	–	58	112	6	6	–	–	100
Усього годин	110	20	20	–	–	70	60	10	8	–	–	120
Модуль 2												
ІНДЗ	70		-	–	70	–	42	–	–	–	42	
Усього годин	180	20	20	–	70	70	180	10	8	–	42	120

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі	2	1
2	Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу Оптимальний режим життєдіяльності дитини	2	1
3	Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах	2	1
4	Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи	2	1
5	Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей	2	1
6	Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах	2	1
7	Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи	2	1
8	Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновікових групах	2	1
9	Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі закладу дошкільної освіти	2	
10	Сучасні освітні технології у різновікових групах	2	
Всього		20	8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Розвивальне предметне середовище як головна умова реалізації освітніх завдань	2	2
2	Організація пізнавально-розвивальної діяльності	2	2
3	Створення умов для оптимального розвитку кожної дитини	2	2
4	Організація ігрової діяльності в різновікових групах	2	2
5	Творчі ігри	2	2
6	Сюжетно-рольові ігри у різновікових групах	2	2
7	Ігри-драматизації у різновікових групах	2	2
8	Конструкторсько-будівельні ігри у різновікових групах	2	2

9	Ігри з правилами	2	2
10	Дидактичні ігри	2	2
11	Народні ігри	6	2
12	Дидактичні, інтелектуальні ігри як чинник взаємонавчання	6	2
13	Особливості соціалізації дітей у різновіковій групі сучасного дошкільного навчального закладу	6	2
14	Різновікова взаємодія дітей дошкільного віку	6	2
15	Організація ефективної взаємодії в продуктивних видах діяльності	6	2
16	Реалізація ідей вальдорфської педагогіки	6	2
17	Формування повноцінного досвіду спілкування	4	2
18	Основи взаємодії дітей і формування комунікативності	2	2
19	Тенденції роботи з родиною	2	2
20	Міжособистісні стосунки в умовах різновікової групи	4	4
Разом		70	42

9. Індивідуальні завдання

1. Розкрийте міжособистісне спілкування в умовах різновікової групи.
2. Педагогічне керівництво сюжетно-рольовими іграми в різновіковій групі.
3. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновіковій групі.
4. Проаналізуйте ігрові фізкультурні заняття в різновіковій групі.
5. Охарактеризуйте форми організації освітньої роботи в різновіковій групі.
6. Розкрийте особливості діяльності різновікової групи в дитячому садку.
7. Модернізація навчання і виховання дітей у різновікових групах.
8. Роль помічника вихователя в організації занять у різновіковій групі.
9. Різновікова група – живий соціальний організм.
10. Розкрийте педагогічні основи організації навчання в різновіковій групі.
11. Порівняйте контрастне і суміжне комплектування різновікових груп дитячого садка.
12. Проаналізуйте навчання і виховання дітей різновікової групи на заняттях.
13. Особливості гармонійного спілкування дітей у різновіковій групі дошкільного закладу.
14. Розкрити основні принципи комплектування різновікових груп і проаналізувати їх позитивні та негативні сторони.
15. Керівництво дидактичними іграми в різновіковій групі.
16. Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах.
17. Створення умов для оптимального розвитку кожної дитини.
18. Дидактичні, інтелектуальні ігри як чинник взаємонавчання.

19. Реалізація ідей вальдорфської педагогіки.

20. Організація пізнавально-розвивальної діяльності.

21. Історія виникнення різновікових груп на сучасному етапі розвитку.

22. Погляди видатних вчених педагогів про організацію роботи в різновіковій групі.

10. Методи навчання:

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, навчальна робота під керівництвом викладача, самостійна робота студентів, інтерактивні методи навчання тощо.

11. Методи контролю

Усне опитування, письмовий експрес-контроль, письмове тестування, виконання письмових завдань, перевірка виконання самостійної роботи, вирішення проблемних задач, підготовка презентації, самооцінювання, взаємооцінювання, захист ІНДЗ, екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійне оцінювання												ІНДЗ	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2									
T1	T2	T3	T4	МК	T5	T6	T7	T8	T9	T10	МК	20	10	100
5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	5	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Впроваджено мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, енциклопедії, відео матеріали, ресурси Інтернету, мультимедійні дошки). Ефективно використовується система дистанційного навчання «Moodle», яка є засобом отримання студентами необхідної інформації, активізації, перевірки знань, умінь та навичок.

14. Рекомендована література

Основна

1. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в різновіковій групі закладу дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. / уклад. : І. Ю. Підлипняк . – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 221 с.

Допоміжна

1. Бочелюк О. І. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу / О. І. Бочелюк, Т. В. Романюк. – Х. : Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с.

2. Бутенко О. Г. Навчання і виховання в різновікових групах: навчально-методичний комплекс [для студентів заочної форми навчання спеціальності «Дошкільна освіта»] / О. Г. Бутенко. – ВПЦ «Візаві», 2013. – 100 с.

3. Михайлова А. І. Організація роботи з дітьми різновікових груп: Методичний посібник для вихователів дошкільних закладів / А. І. Михайлова, Е. М. Кушнарченко, Н. В. Губанова. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 64 с.

4. Нечипорук Н. І. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах ДНЗ / Н. І. Нечипорук, О. П. Педько, Т. М. Корж. – Мандрівець, 2014. – 184 с.

5. Різновікові групи: планування роботи, розробки занять, дидактичний матеріал / упоряд. Т. Ю. Демченко, О. В. Тимофієва – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 159 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).

2. Поглиблюють інформацію про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі матеріали, розміщені на веб-сторінках:

- www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України
- www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.
- www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.